

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Japans Paviljoenlaan (Koksijde, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017L76

Projectcode landschappelijk bodemonderzoek: 2019F263

Augustus 2019

NOTA

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog: Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.4	Conclusie	10
2	Bibliografie.....	11

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).....	7
---	---

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

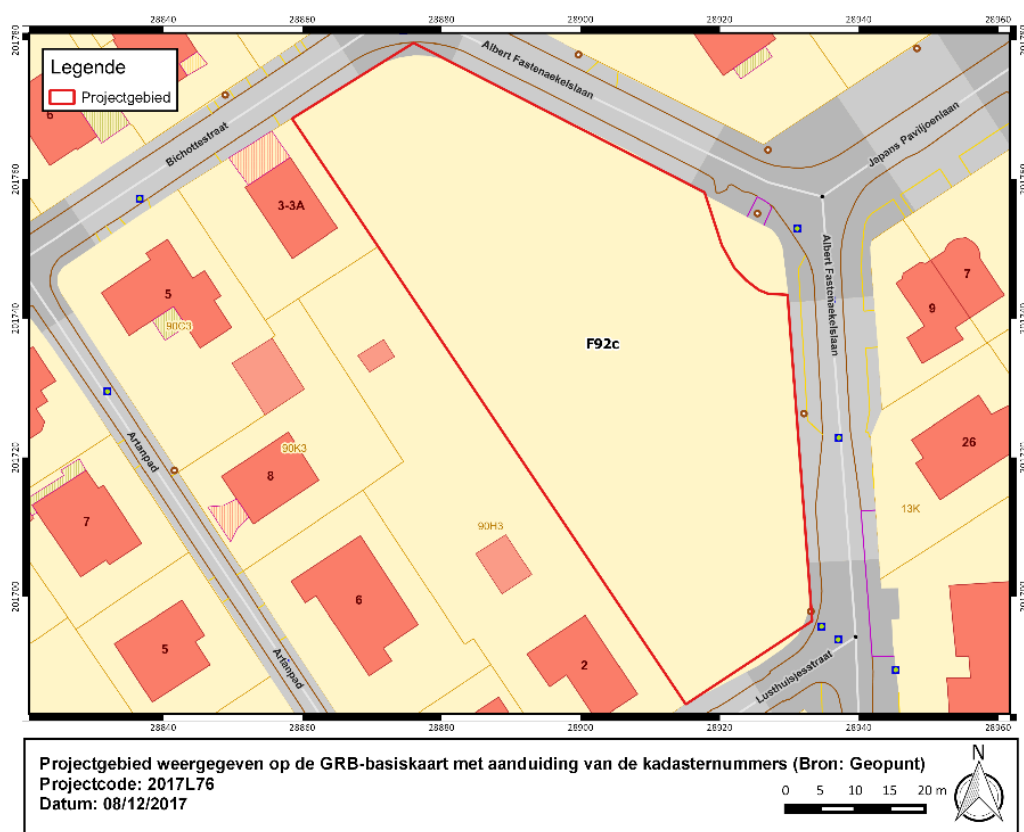

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Interbeach Group NV Ten Duinenlaan 6/202 8670 Koksijde	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Koksijde
	Deelgemeente	/
	Postcode	8670
	Adres	Japans Paviljoenlaan - Bichottestraat - Albert Fastenaekelslaan 8670 Koksijde
	Toponiem	Japans Paviljoenlaan
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 28820$ $Y_{\min} = 201683$ $X_{\max} = 28961$ $Y_{\max} = 201781$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Koksijde, Afdeling 1, Sectie F, nr. 92c Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Japanse Paviljoenlaan te Koksijde-Bad. Het terrein is ca. 3500 m² groot en is reeds bouwrijp gemaakt. Voordien werd het ingenomen door een horecagelegenheid met omliggende tuin.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de kustvlakte, in het Duinengebied. Ongeveer 500 m oostwaarts ligt de ‘Hoge Blekker’, de hoogste duin aan de Belgische kust. De Quartairgeologische kaart karteert het plangebied in type 11d, zijnde getijdenafzettingen van het Holocene die rusten op de Pleistocene sequentie. Bovenop deze getijdenafzettingen bevinden zich de jongere duinafzettingen. De sequentiekarte geeft een opbouw weer die enkel bestaat uit klastische sedimenten zonder intercalatie van veenlagen. Uit de geologische en geografische gegevens kan afgeleid worden dat het onderzoeksgebied gelegen is ter hoogte van een getijdengeul. Dit heeft beduidende implicaties op archeologisch vlak waarbij de erosieve werking van dit geulsysteem resten die dateren van voor de bedijking van de kustvlakte heeft opgeruimd. Dit betekent dat de oudste archeologische resten zich kunnen situeren op de Holocene kleiafzetting en zullen dateren vanaf het moment dat de getijdenwerking van de zee onder controle komt van de mens. Het proces van bedijking, inpoldering en intensieve exploitatie komt op gang vanaf middeleeuwen en bereikt haar hoogtepunt tijdens de late middeleeuwen.. De bodemkaart geeft geen informatie over de bodemopbouw op het plangebied zelf maar informatie over belendende polygonen geeft aan dat uitgegaan kan worden van een bodemopbouw bestaand uit duinzand bovenop de Holocene geulaafzettingen. Gelet op de onzekerheid omtrent de diepteligging van de geulaafzettingen en de mate waarin de geplande werken hiermee interfereren werd in een eerste stap geëvalueerd door middel van gerichte landschappelijke boringen. Hiermee werd afgeweken van het voorgeschreven onderzoekstraject in de bekrachtigde archeologienota 2017L76. In deze nota werd een landschappelijk bodemonderzoek voorgesteld door middel van proefputten, gevolgd door een proefsleuvenonderzoek indien dit noodzakelijk zou blijken. Het graven van diepe profielputten met een beperkte oppervlakte in los duinzand is echter zeer moeilijk wegens het constante instorten van de profielwand, maar vormt eveneens een serieuze bedreiging voor de fysieke integriteit van het uitvoerend personeel. Vanwege deze factoren werd beslist om de bodemopbouw te evalueren door middel van mechanische boringen. Dit is tevens een meer kosten-effectievere manier om de bodemopbouw te evalueren met een minder ingrijpende impact op eventueel aanwezig erfgoed. Dit landschappelijk bodemonderzoek werd in twee fasen uitgevoerd. Vanwege de nabijheid van de Ter Duinenabdij die dankzij de aanwezige getijdengeul in verbinding stond met de Noordzee werden in een tweede fase diepere boringen gezet om het verloop van de aanwezige oude getijdengeul enigszins in kaart te brengen. Uit de waarnemingen van het landschappelijk onderzoek is gebleken dat de geulsedimenten zich bevinden op minstens 4m diepte onder het maaiveld. Boven deze geulsedimenten werd een stabilisatiemoment waargenomen. Dit betreft een overstoven vegetatiehorizont van de schorre die zich heeft ontwikkeld na het stilvallen van de getijdenwerking van het geulsysteem. Binnen de aangroei van het duinzand is vervolgens nog vegetatiehorizont waargenomen die vermoedelijk teruggaat op een stabielere periode waarbij de aanvoer van nieuw duinzand tijdelijk stilvalt. Deze duinvegetatie wordt vervolgens afgedekt door jongere eolische sedimenten.

Op de Pourbuskaart van 1563 is het plangebied gelegen in een uitgestrekt duinenlandschap dat wordt aangesneden door een ruim aantal waterlopen. De Ferrariskaart geeft reeds een eindsituatie weer inzake de ontwikkeling van het landschap. Het duinengebied op het eind van de 18e eeuw is duidelijk weergegeven en er is geen sprake van bewoning in de nabije omgeving. De bewoningskern van Koksijde situeert zich ca. 1,5km ten zuidoosten van het plangebied en

bestaat uit een concentratie van enkele alleenstaande hoeves. Gaandeweg, maar vooral vanaf de 19e eeuw wordt het duinengebied ontwikkeld. Vanwege het potentieel aan oorlogserfgoed in het kustgebied werd een historische studie uitgevoerd op basis van luchtfoto's en loopgravenkaarten. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de trefkans inzake relevant oorlogserfgoed zeer beperkt is. Tijdens WOI werd op het terrein een noordoost-zuidwest gerichte prikkeldraadversperring aangelegd en één of meerdere barakken tegen de noordwestelijke grens van het onderzoeksgebied. Naar alle waarschijnlijkheid werden eventuele resten van deze bovengrondse barakken opgeruimd bij de constructie van het Japans Paviljoen. Tijdens het interbellum wordt het Japans Paviljoen ter hoogte van het onderzoeksgebied gebouwd en blijft het gebouw in gebruik als tearoom tot in 2003 wanneer de gebouwen worden gesloopt. Met betrekking tot WOII kon potentieel bewaard erfgoed in kaart gebracht worden. Op de enige beschikbare luchtfoto is de aanwezige bebouwing reeds zichtbaar.

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische waarden gekend, de meest relevante vindplaats is uiteraard de abdijsite Ter Duinen een 800-tal meter ten westen van het onderzoeksgebied waar in opgravingscampagnes sinds de late jaren '40 / begin jaren '50 (CAI 70664, 155914 & 155914) resten van de abdij, het grafveld en meerdere randstructuren werden blootgelegd en onderzocht. Verdere waarden aangegeven op het kaartbeeld van de Centraal Archeologische Inventaris betreffen enerzijds waarnemingen in het centrum van Koksijde die wijzen op bewoning en begraving in de middeleeuwen en anderzijds cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse rurale bewoning.

Op basis van de beschikbare gegevens van het bureauonderzoek en de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek kan uitgegaan worden van een trefkans inzake sporenarcheologie ter hoogte van het onderzoeksgebied. Vanwege de grote diepte van het archeologisch relevante niveau dient echter geconcludeerd te worden dat eventueel aanwezig erfgoed in zeer beperkte mate of zelfs niet wordt bedreigd door de geplande werken.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken aan de Casimirstraat te Koksijde-Bad worden geen verdere onderzoeksdaden aanbevolen. Vooreerst blijkt uit de gegevens van de historische studie in functie van oorlogserfgoed dat er geen of nauwelijks verwachting is inzake relictten uit de Eerste Wereldoorlog en al helemaal niet uit de Tweede Wereldoorlog. De bovengrondse barakken die werden gekarteerd zijn naar alle waarschijnlijkheid quasi volledig opgeruimd. In het kader van erfgoed vanaf de middeleeuwen is uit de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek gebleken dat het middeleeuwse stabilisatieniveau dat zich heeft ontwikkeld na het stilvallen van de getijdenwerking zich op minimaal 4m diepte onder het huidige maaiveld begint. Hoewel bij een verkaveling uitgegaan dient te worden van een integrale verstoring vormen enkel de diepste ingrepen een mogelijke bedreiging voor het bodemarchief. Dit betreft dan voornamelijk het steken van putten. Dit zijn echter dermate lokale ingrepen die relatief beperkt zijn in oppervlakte dat geenszins kan uitgegaan worden van een integrale verstoring van het archeologisch relevante niveau en eventueel aanwezig erfgoed voor het grootste deel of zelfs integraal in-situ bewaard kan blijven. Vanwege deze mogelijkheid tot in-situ bewaring en de zeer beperkte tot onbestaande dreiging van de geplande werken wordt verder onderzoek door middel van proefsleuven niet langer zinvol geacht.

Uiteraard dient de uitvoerder van de geplande werken zich bewust te zijn van de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Casimirstraat te Koksijde-Bad. Op basis van het bureauonderzoek kon een trefkans inzake resten uit de middeleeuwen en beide wereldoorlogen afgeleid worden. Op basis van de historische studie wordt de trefkans inzake oppervlakkig oorlogserfgoed als quasi onbestaand ingeschat. Met betrekking tot middeleeuwse resten dient op basis van de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek uitgegaan te worden van een in-situ bewaring. Vanwege deze gegevens kan geconcludeerd worden dat een doorlopend onderzoekstraject ter hoogte van het onderzoeksgebied weinig zinvol is.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

